

ФІНАНСИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНО – БУДІВЕЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 336.13:332.132(477)

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ БЮДЖЕТУ СОЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Баранник Л.Б., д.е.н.

E-mail: Barannik_LB@mail.ru

Вознюк О.В.

E-mail: superolechka@i.ua

Дніпропетровська державна фінансова академія

Розглядається економічна сутність та особливості визначення ефективності управління видатками місцевих бюджетів, зокрема видатками соціального спрямування. Управління бюджетними видатками залишається одним із найважливіших напрямів економічної політики, вдосконалення якого сприятиме підвищенню ефективності використання державних коштів. Ціллю наукового дослідження є пошук обґрунтованого й прийняттого для практичного застосування методу розрахунку ефективного використання бюджетних коштів соціального спрямування. Методологічно стаття побудована на визнанні наукової гіпотези, що результатом ефективного управління бюджетними коштами є покращення показників розвитку у тій сфері, в яку було інвестовано кошти. Запропоновано алгоритм визначення коефіцієнту ефективності використання бюджетних коштів, інвестованих для надання соціальних послуг, у тому числі соціального захисту населення. Практичне значення викладених у статті ідей полягає в пропозиції простого й доступного способу визначення ефективності використання коштів для досягнення намічених цілей. Соціальним наслідком запропонованої авторами ініціативи є опосередкований вплив на покращення добробуту населення.

Ключові слова: місцевий бюджет, видатки, ефективність, управління, фінансове забезпечення, коефіцієнт забезпечення, коефіцієнт ефективності використання бюджетних коштів

UDC 336.13:332.132(477)

EFFICIENCY OF THE BUDGET EXPENDITURES MANAGEMENT IN THE SOCIAL AREA AT THE REGIONAL LEVEL

Barannik L.B., Doctor of Economics

E-mail: Barannik_LB@mail.ru

Voznyuk O.V.

E-mail: superolechka@i.ua

Dnipropetrovsk State Finance Academy

The economic substance and peculiarities of determining the efficiency of the management of local budget, in particular social budget expenditures, have been discussed in the article.

Management of the expenditures remains one of the most important areas of economic policy, the improvement of which will contribute to the more effective use of public funds. The purpose of research is to find reasonable and acceptable for practical application method of calculating the effective use of budget for social needs. Methodologically article is built on the recognition of the scientific hypothesis that the result from the effective budget management is an improving some development indicators in the sphere, in which it invested. The paper proposes an algorithm for determining the coefficient of efficiency of budgetary funds for social services, including social security. Practical significance of the idea, contained in the article, is to provide a simple and affordable method to determine the efficiency of the use of funds for the objectives. Social consequence of the proposed initiative by authors is sponsored indirect impact on improving of the well-being.

Keywords: local budget, expenditures, efficiency, management, financial providing, coefficient of providing, coefficient of efficiency, use of budget

Актуальність проблеми. За роки незалежності в Україні склалася система управління видатками місцевих бюджетів, яка не сприяє сталому розвитку окремих територій та держави загалом. Утворились промислові регіони-донори, привілейовані міста-мегаполіси та депресивні регіони. Все це наклало свій відбиток на рівень життя населення. Склалась значна диференціація не тільки між соціальними верствами населення, а й між територіально-адміністративними утвореннями. І хоча впродовж більше як 20 років неодноразово здійснювалися спроби вдосконалити бюджетну систему та впорядкувати міжбюджетні відносини на новий рівень, проблема залишається невирішеною.

З огляду на зазначене, актуальним є обґрунтування підходу до розробки нової концепції управління місцевими бюджетами, важливим аспектом якої є ідея вдосконалення ефективності управління бюджетними коштами.

Аналіз останніх наукових досліджень. Сучасні наукові дослідження місцевих бюджетів (особливо в контексті реалізації соціальної функції держави), ґрунтуються на теоретичних розробках відомих зарубіжних та вітчизняних учених-економістів, серед яких варто відзначити Д. Б'юкенена, Д. Голдсмита, Р. Масгрейва, Дж. Оуенса, Стенлі Л. Брю, Д. Стігліца, В. Андрущенко, В. Дем'янишина, О. Кириленко, В. Кравченка, І. Луніну, В. Тропіну, С. Юрія та ін.

Не вирішеними залишаються такі питання, як усунення недоліків законодавчого й практичного характеру в процесі формування та використання місцевих бюджетів, удосконалення методів визначення

ефективності використання видатків місцевих бюджетів у практичній діяльності державних органів влади, підвищення якості управління бюджетними видатками соціального спрямування тощо.

Мета роботи полягає в з'ясуванні економічної сутності ефективності та особливостей визначення управління видатками місцевих бюджетів, зокрема соціального призначення, та розробці пропозицій щодо вимірювання ефективності використання цих видатків.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сучасний етап становлення української держави характеризується поступовим перенесенням ваги у прийнятті рішень щодо соціально-економічного розвитку територій безпосередньо на місцевий рівень. Це вимагає перегляду основних принципів формування регіональної політики в Україні, а також удосконалення механізму управління видатками місцевих бюджетів.

Проблематика ефективності управління бюджетними ресурсами набула особливої актуальності на етапах кризового й посткризового функціонування національної економіки. У такі періоди особливої ваги для успішного відновлення позитивної динаміки економіки набуває питання здійснення державних інвестицій та зростає потреба в оцінці ефективності управління фінансовими ресурсами бюджетів.

Термін «управління видатками бюджету» не є законодавчо закріпленим й відсутнє його чітке трактування в фінансово-економічній літературі. На нашу думку, управління видатками місцевого бюджету можна визначити як систему цілеспрямованого впливу органів місцевого самоврядування із застосуванням взаємопов'язаних дій та заходів щодо оптимального використання видатків місцевого бюджету з метою виконання поставлених цілей та завдань розвитку.

Сукупність існуючих проблем поряд із новими викликами, що постали останнім часом перед країною, доводять необхідність кардинальних змін в управлінні бюджетними ресурсами на всіх рівнях, перегляду форм і механізмів забезпечення виконання функцій органами місцевого самоврядування.

Сучасна система місцевих фінансових інститутів в Україні ще немає завершеного характеру і перебуває в стадії становлення. Надмірна залежність від центру пригнічує ініціативу, знижує відповідальність органів місцевого самоврядування та формує патерналістські настрої у фінансуванні потреб місцевих громад. Це негативно позначається на

тенденціях соціально-економічного розвитку територій, якості життя їх мешканців, суттєво знижує рівень ефективності управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів.

Сучасні трансформаційні процеси в економіці України відбуваються на тлі реформування системи управління регіональним і місцевим розвитком, що полягає в наступному:

- по-перше, підвищується значення місцевого бюджету з позиції впливу на весь процес розширеного відтворення розвитку території за рахунок перерозподілу коштів бюджету. Ця тенденція набуває особливої актуальності в контексті реалізації адміністративно-територіальної реформи, глибинна суть якої полягає у формуванні фінансово спроможних територіальних громад, що зможуть реально здійснювати місцеве самоврядування та відповідати за соціально-економічний розвиток території;

- по-друге, імплементація в українську практику бюджетування принципів фінансової децентралізації та громадського моніторингу бюджетного процесу на місцевому рівні спонукає до коригування функцій місцевого бюджету – починаючи з виконання чітко регламентованих центром планів акумулювання та використання коштів до фінансового забезпечення реалізації рішень громади щодо свого розвитку, які приймаються в межах наданих компетенцій [5].

Підвищення ефективності та якості управління місцевими бюджетами можна розглядати як сукупність дій і цілей, які повинні бути спрямовані на забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів, їх бездефіцитності, спроможності у фінансуванні функцій, які покладені на громаду, досягнення результативності видатків місцевих бюджетів тощо. Важливо забезпечити безперервність моніторингу ефективності управління фінансовими ресурсами в системі функціонування місцевих бюджетів на всіх етапах бюджетного процесу. В цьому контексті слід виокремити:

- забезпечення ефективності управління процесом формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів у розрізі всіх джерел їх надходження та акумулювання достатніх обсягів грошових коштів для виконання усієї сукупності функцій та повноважень;

- забезпечення ефективності управління процесом використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів для фінансування поточних і капітальних витрат;

- забезпечення ефективності управління фінансовими відносинами, що виникають в процесі формування та використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів, між державою, регіональними органами влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами економіки – юридичними та фізичними особами тощо (тобто гармонізації інтересів усіх учасників).

При здійсненні оцінювання та виборі критеріїв ефективності управління бюджетними ресурсами важливо визначитись із розумінням сутності самого поняття «ефективність». У науковій літературі можна виділити два основні підходи до трактування цього поняття. По-перше, під ефективністю розуміють відповідність результатів, отриманих від певних дій чи системної діяльності, поставленим цілям. Якщо адаптувати цей підхід до місцевих бюджетів, то ефективність управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів можна визначити як їх виконання (в розрізі дохідної та видаткової частин загального і спеціального фондів) відповідно до запланованих показників та цільове використання коштів бюджету на фінансування соціально-економічних заходів. По-друге, ефективність розглядають як співвідношення між отриманим результатом (ефектом) та прикладеними для цього витратами. Головною перевагою такого підходу є встановлення чіткого зв'язку між динамікою фінансування і зміною результуючих індикаторів, що створює передумови для коригування бюджетної політики з огляду на одержані результати в межах конкретної адміністративної одиниці [3, с. 133].

Зауважимо, що у бюджетному законодавстві саме такий підхід покладений в основу розуміння ефективності видатків бюджету. Так, у Бюджетному кодексі України (БКУ) ефективність розглядається, з однієї сторони, як досягнення запланованих цілей при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів (економність); з іншої – як досягнення максимального результату з використанням визначеного бюджетом обсягу коштів (продуктивність) [1].

Ефективність управління бюджетними видатками можна встановити шляхом оцінки дій місцевих органів влади (розпорядників коштів) щодо використання коштів місцевих бюджетів. Згідно з БКУ, оцінювання ефективності використання бюджетних коштів має здійснюватися на всіх стадіях бюджетного процесу (ст. 19) шляхом проведення як внутрішнього (ст. 22), так і зовнішнього (ст. 110, 113) контролю [1]. Результатом ефективного управління бюджетними коштами є покращення ситуації (показників розвитку) у тій сфері, в яку інвестовано кошти.

Предметом розгляду в статті визначена не вся сукупність видатків місцевих бюджетів, а лише видатки соціального призначення. Це – видатки на освіту, охорону здоров'я, культуру, фізичний і духовний розвиток, житлово-комунальне господарство, а також на соціальний захист та соціальне забезпечення.

Існує декілька загальних критеріїв визначення ефективного витрачання коштів: економно, без втрат, у межах визначеної суми з більшим ефектом. Принцип економії коштів не завжди означає раціональне та оптимальне їх використання. Так, оптимізація загальноосвітніх шкіл в Україні протягом всього періоду трансформаційних перетворень привело у певній мірі до економії витрат на ці заклади. З 1995 р. кількість шкіл у сільській місцевості зменшилась більше як на дві тисячі. Це стало однією з причин того, що багато дітей шкільного віку у сільській місцевості втратили можливість відвідувати загальноосвітню школу. Збиток соціально-економічному потенціалу від цієї «економії» важко визначити. Поява такої кількості осіб з низьким освітнім рівнем на ринку праці вже найближчим часом значно ускладнить їх працевлаштування і потребує немалих коштів на додаткову підготовку, величина яких може перевищити зекономлені від укрупнення мережі загальноосвітніх шкіл витрати. Крім того, цей захід «економії» тягне за собою необхідність запровадження соціальної програми «Шкільний автобус» та проблему працевлаштування вивільнених учителів.

Закупівля відомого медичного противірусного препарату «Таміфлю» під час епідемії грипу в 2010 р. спричинила витрачання практично всього річного бюджету МОЗ України. Проте очікуваної епідемії не сталося. Препарат залишився не затребуваним. Між іншим, в Україні щороку від сезонного грипу вмирає приблизно 20 тис. чол., у той час як від серцево-судинних захворювань понад 400 тис. (436,4 тис. у 2012 р.), від онкологічних захворювань 80-90 тис. (92,9 тис. у 2012 р.) [6, с. 331]. Отже, таке витрачання коштів навряд можна вважати раціональним і тим більше ефективним.

Аналіз ефективності управління використанням бюджетних коштів соціального призначення є надто складною проблемою, оскільки досягнення мети не завжди легко виміряти. Так, ефективне використання бюджетних коштів на охорону здоров'я має проявитися у зниженні захворюваності, смертності, подовженні тривалості життя громадян. Специфіка оцінювання ефективного управління фінансовим забезпеченням соціального захисту населення полягає в тому, що крім кількісних

характеристик результат повинен мати й соціальний ефект, тобто вагоме корисне значення для індивіда чи суспільства. Таким ефектом має бути підвищення рівня життя тих осіб чи соціальних груп, яким надається соціальний захист. Інакше кажучи, в кожній соціальній сфері мають бути свої індикатори успішного використання коштів.

У сучасних наукових дослідженнях немає єдиного підходу до визначення критеріїв і показників ефективності надання соціальних послуг. Якість та доступність послуг, достатність коштів та інші параметри оцінює їх одержувач, а чи реалізується процес надання соціальних послуг для кінцевих споживачів так, як це було заплановано, оцінює сам виконавець. Тому для якісної оцінки такого феномена, як соціальна послуга слід застосовувати аналітичні, соціологічні, статистичні, евристичні й інші методи. Змінюються обставини й вимоги, з'являються нові можливості, методи та технології. Оцінка ефективності має відбуватися регулярно через реалістичні оціночні цикли. Ефективність – це багатопланове явище, інколи для її визначення одного результату недостатньо, необхідно багато критеріїв і методів. Покажемо на прикладі ефективності від фінансового забезпечення потреб у соціальному захисті, її можна визначити за допомогою різних методів. Один із них - коефіцієнт забезпечення. Він дорівнює відношенню виділених коштів до потреби. Скажімо, на здійснення певного заходу потрібно 50 млн. грн., а виділено 35 млн. грн., тобто захід профінансовано на 70%. Коефіцієнт забезпечення дорівнює 0,70. Чим ближчим він є до 1, тим краще задовольняється потреба. Але якщо обсяг потреби розраховано за застарілими заниженими нормативами, то навіть при стовідсотковому її фінансуванні достатність буде псевдо ефективною. Тому проблему треба вирішувати комплексно – за допомогою різних показників (їх сукупністю), різних методів.

Поширеним є метод розрахунку економічного ефекту за рік за формулою:

$$EE_y = E_y - E_{nc} * C, \quad (1)$$

де E_y – річна економія або результати, які досягаються в результаті конкретної діяльності; E_{nc} – нормативний коефіцієнт ефективності; постійна величина, яка залежить від конкретної сфери діяльності; C – витрати на конкретну діяльність, для якої розраховується економічний ефект.

Український науковець О.А. Лановенко пропонує для оцінки ефективності надання соціальних послуг [2, с. 147] формулу, яка має такий вигляд:

$$\Xi = (P/C + Z + Y) + (KY + DY + AJC), \quad (2)$$

де, P – результат, C – мета діяльності, Z – витрати, Y – умови діяльності, KY – якість послуги, DY – доступність послуги, AJC – спрямованість послуги на активізацію життєвих сил людини.

Індекс ефективності розраховується за шкалою від +1 до -1. На думку його автора, якість послуги – це сукупність характеристик, які відображають можливість послуги, що надається, відповідати потребам та інтересам її одержувача. Доступність послуги характеризується умовами доступу до територій, приміщень, у межах яких надаються послуги; забезпеченням населення інформацією про роботу соціальних установ, видах послуг тощо. Активізація життєвих сил незахищеної людини (верств населення) в процесі надання соціальних послуг повинна передбачати підвищення рівня соціальної активності клієнта, бажання самостійно шукати вихід із складної ситуації тощо.

Ідея сама по собі цікава, але ряд компонентів цієї формули важко оцінити кількісно і тому, вважаємо, вона малоприматна для практичної роботи.

Соціальний ефект не завжди може розраховуватися за принципом «витрати – прибуток». Проте з огляду на те, що соціальний ефект є результатом перетворень у соціальній сфері, його обчислення повинно бути спрямоване на чіткий результат. З цією метою індикатори ефекту мають визначатися через натуральні чи вартісні показники інвестиційної діяльності, тобто з точки зору вкладання коштів.

Економічна ефективність видатків соціального призначення може бути визначена як грошова вартість економічного ефекту (приросту доходів місцевого бюджету) у співвідношенні з проведеними видатками соціального характеру, за формулою:

$$EE_{SELB} = \Delta BP_{LBi} / \Delta SE_{LBi-1}, \quad (3)$$

де, EE_{SELB} - економічна ефективність видатків місцевих бюджетів соціального призначення;

BP_{LBi} - приріст доходів місцевих бюджетів в i -тому періоді, зумовлений ефектом від здійснення видатків соціального призначення у попередньому періоді;

SE_{LBi-1} - приріст видатків місцевих бюджетів соціального призначення.

Покажемо на конкретному прикладі, як за цією формулою можна визначити економічну ефективність видатків на соціальний захист населення та на освіту (табл. 1).

Таблиця 1. Розрахунок економічної ефективності видатків

Рік	Видатки на соціальний захист, тис. грн. (SE _{LBcz})	Видатки на освіту, тис. грн. (SE _{LB0})	Доходи, тис. грн. (BP _{LBi})	Економічна ефективність видатків на соціальний захист (EE _{SEcz})	Економічна ефективність видатків на освіту (EE _{SE0})
2005	5673,20	16337,70	74327,56	-	-
2006	6889,20	21560,50	76566,89	13,5	4,7
2007	20774,88	26476,70	78237,20	11,4	3,7
2008	27938,98	41226,83	79547,17	3,8	3,0
2009	44251,50	47247,43	105479,91	3,8	2,6
2010	57147,20	55573,65	127818,85	2,9	2,7
2011	63502,10	55402,00	132931,20	2,3	2,4
2012	70557,30	72059,30	159932,37	2,5	2,9

*Джерело: складено авторами

За результатами розрахунків можна зробити висновок, що видатки мали більшу економічну ефективність у передкризовий період, наразі в цьому районі спостерігається тенденція до зниження ефективності видатків за найбільш пріоритетними напрямками.

Ми пропонуємо метод оцінки ефективності фінансового забезпечення соціального захисту населення, який можна застосовувати для визначення результату виконання соціальних програм або окремих заходів з соціального захисту, він дає можливість оцінити не тільки характер використання коштів на проведення заходу, але й соціальний ефект від нього. Метод зводиться до розрахунку коефіцієнта ефективності використання бюджетних коштів (K_{Ei}) і проводиться у три етапи:

1) оцінки досягнення планових індикативних показників по кожному напрямку витрачання бюджетних коштів (i); оціночний показник можна представити у вигляді коефіцієнту ступеня досягнення планових індикативних показників по кожному напрямку витрачання бюджетних коштів (K_{ДІПі}), його також можна вважати коефіцієнтом соціального ефекту, і розрахувати за формулою:

$$K_{ДІПі} = \left(\sum_{i=1}^k \Phi_i / \Pi_i \right) / k, \quad (4)$$

де, K_{ДІПі} - коефіцієнт ступеня досягнення планових індикативних показників; Φ_i - фактичне значення індикативного показника за N рік;

Π_i - планове значення індикативного показника за N рік;

k – кількість індикативних показників за даним напрямком;

2) оцінки повноти використання бюджетних коштів по кожному напрямку витрачання бюджетних коштів (i); оціночний показник можна представити у вигляді коефіцієнту повноти використання бюджетних коштів ($K_{ПВБК_i}$) по кожному

напрямку витрачання бюджетних коштів, і розрахувати за формулою:

$$K_{ПВБК_i} = \Phi_i / \Pi_i, \quad (5)$$

де, $K_{ПВБК_i}$ – коефіцієнт повноти використання бюджетних коштів (ПВБК) по кожному напрямку витрачання бюджетних коштів; Φ_i – фактичні витрати бюджетних коштів по i -му напрямку їх витрачання в N році; Π_i – заплановані витрати бюджетних коштів по i -му напрямку їх витрачання в N році;

3) оцінки ефективності фінансового забезпечення соціального захисту населення по i -му напрямку захисту в N році, що зводиться до розрахунку коефіцієнта ефективності використання бюджетних коштів (K_{E_i}) і визначається за формулою:

$$K_{E_i} = K_{Д_i} \Pi_i / K_{ПВБК_i}, \quad (6)$$

де K_{E_i} – коефіцієнт ефективності використання бюджетних коштів по i -му напрямку витрачання бюджетних коштів в N році.

Якщо $K_{E_i} = 1$, це свідчить про високу ефективність використання коштів. Зведена оцінка запланованої ефективності використання бюджетних коштів може бути знайдена як сума оцінок по кожному напрямку. В окремих випадках (залежно від мети завдання) отриманий показник ефективності можна скоригувати на додатково розрахований коефіцієнт соціального ефекту ($K_{СЕ}$). Останній виступає у різних формах (забезпеченості нужденних, рівень охоплення осіб, які потребують захисту тощо). Проілюструємо цей метод на прикладі Програми забезпечення державних соціальних гарантій та регіональних форм адресної підтримки ветеранів, інвалідів та окремих категорій громадян у Дніпропетровській області на 2010-2014 рр. за кількома показниками 2010 і 2011 рр. (табл. 2). Співвідношення розрахованих показників по трьом вибраним заходам свідчить, що бюджетні кошти використано в повному обсязі, у всіх випадках $K_{ПВБК_i} = 1$. Коефіцієнти ступеня досягнення планових індикативних показників дорівнюють 0,74, 0,27 та 0,68 відповідно. Отже, коефіцієнти ефективності: $K_{E1} = 0,74$, $K_{E2} = 0,27$, $K_{E3} = 0,68$.

Таблиця 2. Результати виконання Програми забезпечення державних соціальних гарантій та регіональних форм адресної підтримки ветеранів, інвалідів та окремих категорій громадян у Дніпропетровській області на 2010-2014 рр. щодо соціального захисту ветеранів війни та інвалідів за окремими завданнями у 2010 р.

№ з/п	Завдання Програми	Джерела фінансування	Обсяг фінансування заходів програми, (тис. грн.)			Коефіцієнт повноти використання бюджетних коштів (К _{пвбк})
			Заплановано	Фактично профінансовано	Фактично освоєно	
1	2	3	4	5	6	7
1	Забезпечення своєчасності отримання громадянами державних соціальних гарантій	Загальний обсяг, у тому числі	1535226,75	1535226,75	1535226,75	1
		Державний бюджет	1534700,00	1534700,00	1534700,00	
		Обласний бюджет	-	-	-	
		Місцевий бюджет	526,75	526,75	526,75	
		Інші джерела	-	-	-	
2	Вирішення потреб інвалідів шляхом забезпечення їх новітніми протезними та реабілітаційними засобами	Загальний обсяг, у тому числі	8255,65	8255,65	8255,65	1
		Державний бюджет	8255,65	8255,65	8255,65	
		Обласний бюджет	-	-	-	
		Місцевий бюджет	-	-	-	
		Інші джерела	-	-	-	
3	Дотримання стандартів надання соціальних послуг незахищеним верствам населення	Загальний обсяг, у тому числі	338,66	338,66	338,66	1
		Державний бюджет				
		Обласний бюджет				
		Місцевий бюджет	237,16	237,16	237,16	
		Інші джерела	101,50	101,50	101,50	
<i>Продовження таблиці 2</i>						
№ з/п	Заходи програми	Кількісні показники виконання Програми				Коефіцієнт ступеня досягнення планових індикативних показників (К _{дцп})
		Назва показника	Одиниця виміру	Затверджено програмою	Фактично виконано	
8	9	10	11	12	13	14
1	Забезпечення своєчасності нарахування та проведення виплати допомоги сім'ям з дітьми, інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, малозабезпеченим сім'ям, а також контроль за призначенням та виплатою пенсій громадянам в порядку і розмірах, визначених законодавством	Виплата державної допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги взамін аліментів	тис. сімей	315	231,7	0,74

Продовження таблиці 2

8	9	10	11	12	13	14
2	Придбання для інвалідів області необхідних протезних виробів, реабілітаційних засобів	Забезпеченість засобами реабілітації	тис. од.	15	4,1	0,27
3	Зміцнення матеріально-технічної бази територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів, одиноких непрацездатних громадян та інвалідів шляхом придбання обладнання, необхідного для забезпечення виконання функцій основної діяльності зазначених закладів (в тому числі відділень реабілітації для дітей-інвалідів)	Вартість наданих соціальних послуг територіальними центрами соціального обслуговування пенсіонерів, одиноких непрацездатних громадян, інвалідів.	тис. осіб	104	71	0,68

*Джерело: складено та розраховано авторами за [4]

Результат свідчить, що виплата державної допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги взамін аліментів була ефективнішою, ніж інші заходи. При необхідності можна обчислити зведений коефіцієнт ефективності, як показано вище. Цей метод доцільно застосовувати у практичній діяльності органів соціального захисту та інших органів та установ, що надають послуги соціального характеру.

Висновки. У сучасних наукових дослідженнях ефективність управління видатками бюджету часто пов'язують з досягненням високого результату від інвестування коштів у той чи інший проект. Доступність послуг, достатність коштів та інші параметри оцінює їх одержувач, а чи реалізується процес надання соціальних послуг для кінцевих споживачів так, як це було заплановано, оцінює сам виконавець. Тому для якісної оцінки соціальної послуги (надання освіти, медичне обслуговування, соціальний захист тощо) слід застосовувати комплекс методів.

Ефективність фінансового забезпечення тієї чи іншої соціальної сфери загалом проявляється як зростання добробуту населення. Це - узагальнюючий показник, але в кожній соціальній сфері повинні бути свої індикатори успішного використання коштів, які мають розробляти відповідні профільні міністерства. Слід враховувати й інші заходи та дії, спрямовані на досягнення результату, що має вагоме корисне суспільне значення. Насамперед, це має бути позитивна динаміка соціальних витрат на одну особу (1 учня, 1 хворого в лікарні, 1 інваліда і т.п.). Необхідно створити у відповідальних соціальних установах аналітичні

центри, яким поставити за обов'язок як регулярний моніторинг виконання бюджету, так і розрахунки ефективності від заходів соціального спрямування. Доцільно також поставити в залежність від ефективного використання державних коштів заробітки та преміальний фонд працівників та керівників цих установ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджетний кодекс: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI — [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>
2. Лановенко О. А. Социальная эффективность предоставления социальных услуг: критериальные показатели ее оценки / О. А. Лановенко // Вісник Харківського нац. унів. імені В.Н. Каразіна. – 2010. - № 889. – С. 142-147.
3. Новосьолова Г. Г. Ефективність функціонування органу державного управління / Г. Г. Новосьолова // Теорія та практика державного управління. – 2009.- № 1 (24). – С. 130-138.
4. Офіційний веб-сайт Дніпропетровської облдержадміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.adm.dp.gov.ua/OBLADM/Obldp.nsf/b19e47826f35603ec2256f29003c32ff/2b0020d7c9053266c22571a20020fd64>
5. Повстяна А.С. Підвищення ефективності регіонального управління місцевими бюджетами органами місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/18233/1/96-Povstyana-166-168.pdf>
6. Статистичний щорічник України за 2012 рік / За ред. О. Г. Осауленка. Державна служба статистики України. - К.: ТОВ «Август Трейд», 2013. – 552 с.
7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
8. Huddleston Jack R. An Introduction to Local Government Budgets: A Guide for Planners. Lincoln Institute of Land Policy Workshop on Curriculum for Graduate Planning Programs: The Nuts and Bolts of Development Finance. University of Wisconsin-Madison. July, 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.lincolninst.edu/subcenters/teaching-fiscal-dimensions-of-planning/materials/huddleston-guide.pdf>